

Version 210423

Affärsplan Västmanland

Plan för tillväxt, näringslivsutveckling och smart specialisering 2021 till 2030

Innehåll

1	Inledning.....	2
1.1	Syftet med Affärsplan Västmanland	2
	Ambitionen är hög.....	2
	För vem finns Affärsplan Västmanland.....	3
2	Prioriterade samhällsutmaningar	3
2.1	Samhällsutmaning 1: Klimatförändringar-och miljöpåverkan.....	3
2.2	Samhällsutmaning 2: Växande sociala skillnader.....	3
3	Ett starkt och hållbart näringsliv.....	4
3.1	Ökad innovationsförmåga och förnyelsetakt.....	4
	Mål 1: Stärkt förmåga att leda innovationsarbete och förnyelseprocesser i företag	4
	Mål 2: Ökad användning av forsknings- och innovationsmiljöer och tillgång till finansiering	5
	Mål 3: Fler samarbeten mellan innovativa små och stora företag samt organisationer	5
3.2	Breddat näringsliv och ökad sysselsättning	6
	Mål 4: Öka diversifieringen i näringslivet	6
	Mål 5: Fler starka nya företag.....	7
	Mål 6: En stolt företagskultur och god service	7
3.3	Stärkt konkurrenskraft med höjd produktivitet.....	8
	Mål 7: Ökad internationalisering	8
	Mål 8: Fler och starkare små och medelstora företag i tillväxtbranscher.....	8
	Mål 9: Ökad produktivitet och höjd omställningstakt	9
4	Smart specialisering och ledarskap kring globala utmaningar	10
	Mål 10: Höjd förmåga till analys och uppföljning	11
	Mål 11: Utveckla styrkeområdena som en kraft för omställning och jobbskapande.....	11
	Mål 12: Etablera ett samlat arbete som magnet för företag, talanger och investeringar	11
	Mål 13: Öka innovationssystemets kompetens och förmåga inom styrkeområdena.....	12
5	Genomförande och uppföljning	13
5.1	Vägledande principer – hur vi agerar tillsammans för genomförande	13
5.2	Verktyg och resurser, förändringslogik och finansiering.	13
5.3	Hur vi följer upp: indikatorer, koppling till RUS mål och Agenda 2030.....	13

1 Inledning

1.1 Syftet med Affärsplan Västmanland

Med Affärsplan Västmanland kraftsamlar vi för att skapa bättre förutsättningar för entreprenörer och företag att växa och bli starkare i Västmanland, och att utvecklas som ett län i framkant för att adressera viktiga samhällsutmaningar.

Affärsplan Västmanland 2030 är en plan för tillväxt, näringslivsutveckling och smart specialisering 2021 till 2030. Den bygger vidare på Affärsplan Västmanland 2014-2020. Affärsplanen är ett verktyg för att skapa en hållbar utveckling i länet och utgår från länets Regionala utvecklingsstrategi (RUS) *Vår strategi för ett livskraftigt Västmanland* och kopplar an till *Nationell strategi för hållbar regional utveckling i hela landet 2021–2030*.

Liksom den regionala utvecklingsstrategin har affärsplanen hållbarhet och digitalisering som genomsyrande principer. Affärsplanen prioriterar två samhällsutmaningar, klimatförändring och miljöpåverkan samt växande sociala skillnader, där näringslivet har en nyckelroll att bidra till lösningar.

Kompetensförsörjning och -utveckling är väsentliga utmaningar och möjligheter för näringslivet, därför samspelar Affärsplanen med Kompetensplan Västmanland.

Här kommer det en bild på hur Affärsplanen och Kompetensplanen samspelar.

Ambitionen är hög

Redan idag har Västmanland en stark och attraktiv identitet som en innovativ och entreprenöriell region med världsledande kunskaps- och kompetensmiljöer men vi behöver fortsätta satsa, våga ta djärva beslut och arbeta målinriktat framåt för att leva upp till vår vision: Ett livskraftigt Västmanland genom hållbar utveckling. I spåren av covid-19 pandemin och med de stora samhällsutmaningarna blir ett samlat, klokt och modernt regionalt näringslivsarbete ännu viktigare.

I den innovativa och entreprenöriella regionen Västmanland år 2030 är näringslivet mångfacetterat med växande, framgångsrika företag av varierande typ och storlek inom olika sektorer och branscher. Västmanland andas nytänkande, här finns stor öppenhet och vilja för nya idéer och innovationer. Allas förmågor tas tillvara på bästa sätt, olikheter i bakgrund, erfarenhet, kultur och kompetens är en tillgång. Entreprenörer och innovatörer både inom stora och mindre företag ses som viktiga motorer för länets utveckling.

År 2030 har vi världsledande kunskaps- och kompetensmiljöer inom länets akademi, institut och forsknings- och utvecklingsorganisationer, och Mälardalens högskola har blivit Mälardalens universitet. De samverkar med innovativa, ledande aktörer från hela världen och attraherar studenter, lärare och forskare av hög internationell klass. Från dessa miljöer kommer också viktiga bidrag till utvecklingen av utbildningar, innovationer och kunskap inom näringslivet. År 2030 är Västmanland välkänt och en magnet för talanger, kapital och företag. Våra starka och expansiva företag, framåtblickande offentliga organisationer och innovativa miljöer attraherar kvalificerade kvinnor och män, investerare och nya idéer och företag.

För vem finns Affärsplan Västmanland

Affärsplanen anger riktning och ligger till grund för prioriteringar inom arbetet med tillväxt, näringslivsutveckling och smart specialisering i Västmanlands län.

Arbetet med Affärsplan Västmanland har fokus på tre grupper som utvecklar och genomför arbetet:

- De regionala organisationer som utför huvuddelen av insatserna dvs kommuner, näringslivs- och innovationsfrämjande aktörer och annan offentlig relaterad verksamhet.
- Näringslivet i form av både dagens och morgondagens företagare och anställda som i affärsplanen kan se den riktning tillväxtarbetet behöver ha, samtidigt som det också ger en bild av vilka möjligheter det finns att utvecklas och växa i länet.
- Nationella innovationsstödande aktörer och myndigheter och de som arbetar med kapitalförsörjning.

Affärsplanen är framskriven under ledning av Region Västmanland i nära, inkluderande dialog och samverkan med länets kommuner, näringslivs- och innovationsfrämjande aktörer, nationella aktörer och regionalt näringsliv.

2 Prioriterade samhällsutmaningar

Affärsplan Västmanland ska bidra till en hållbar utveckling i länet, men även nationellt och internationellt. För att göra detta har två huvudsakliga samhällsutmaningar identifierats som på olika sätt ska genomsyra och styra de insatser som genomförs genom affärsplanen:

Samhällsutmaning 1: Klimatförändringar och miljöpåverkan

Samhällsutmaning 2: Växande sociala skillnader

Samhällsutmaningarna är tätt sammankopplade med varandra och i genomförandet av planen är det viktigt att säkerställa att utveckling inom en samhällsutmaning inte sker på bekostnad av andra samhällsutmaningar och behov. Det innebär till exempel att insatser på miljöområdet även behöver ha ett intersektionellt perspektiv, där insatsers påverkan på olika individer och grupper analyseras.

Nedan beskrivs de två samhällsutmaningarna fördjupat. *Insatser för samhällsutmaningarna återkommer under relevanta mål i affärsplanen.*

2.1 Samhällsutmaning 1: Klimatförändringar-och miljöpåverkan

Minskade utsläpp, energieffektivisering

Mer text kommer här

2.2 Samhällsutmaning 2: Växande sociala skillnader

Mångfald, integration, hållbart arbetsliv

Mer text kommer här

3 Ett starkt och hållbart näringsliv

Affärsplan Västmanland ska skapa möjligheter för en hållbar utveckling och för fler företag att växa och utvecklas hållbart i länet. För att göra det identifieras tre huvudsakliga områden nedan, vilka var och en innehåller mål och kopplade insatser ska leda till hållbar tillväxt i länet. Målsättningen är också att innovationssystemet kommer utvecklas på olika sätt när insatserna genomförs, där de tre samhällsutmaningarna som identifierades ovan är integrerade i arbetet.

3.1 Ökad innovationsförmåga och förnyelsetakt

Utvecklingen av nya varor, tjänster, processer och hållbara affärsmodeller kommer vara avgörande under kommande år. Förmåga att leda innovationsarbeten i företag, inte minst för utveckla och använda digitaliseringens möjligheter och adressera klimat-, miljö- och sociala utmaningar, gör att länets företag idag och imorgon kan stå sig starka i den globala konkurrensen. Vi behöver höja viljan och förmågan i länets företag att vara innovativa och kunna driva på förnyelse. Fler idéer behöver kommersialiseras och nya sätt att organisera och arbeta i den egna verksamheten behöver implementeras. I nya former av samarbeten finns potential till synergier för innovation, då parter kan lära sig av varandra, nå nya marknader och ta sig an stora frågor tillsammans.

I Västmanland finns stora företag med forsknings- och utvecklingsavdelningar, vilka står för de största investeringarna i utveckling och där flera har globala centrum i länet. Förutom FoU-avdelningar finns det öppna innovationscenter, globala produktionssiter, acceleratorer för snabbväxande företag, test och demonstrationsanläggningar, alla med stor kompetens och nätverk till globala organisationer. Små och medelstora företag satsar mindre på utveckling, så deras förnyelse drivs ofta av de stora företagen och kundbehov. Det finns lärosäten, Mälardalens universitet med starka miljöer och utbildningar inom bl a inbyggda system och energi, samt inom vård och lärarområdena, Sveriges lantbruksuniversitet och forskningsinstitut inom RISE. Det finns en positiv utveckling kring hur mycket som satsas på forskning och utveckling, som ändå skulle behöva stärkas. Innovationssystemet främjar även innovationsförmåga genom inkubation och olika insatser.

Nya lösningar på våra samhällsutmaningar kräver en bredd av perspektiv, erfarenheter och kompetenser. Därför behöver vi öka inkluderingen av både kvinnor och män med olika bakgrunder och perspektiv i innovationsarbetet, men också bredda bilden av vad som är en innovation. Nya okonventionella angreppssätt och samarbeten mellan verksamheter och sektorer ska uppmuntras då det leder till nya former av partnerskap och innovationer.

För ökad innovationsförmåga och förnyelsetakt behöver vi bli starkare på att leda innovations- och transformationsprocesser, ge möjligheter för fler att testa och verifiera lösningar, använda kompetensen i forsknings- och innovationsmiljöerna, skapa resurser för förnyelsearbete och jobba tillsammans med större kunder, de som har behoven, leverantörer och nya aktörer.

Mål 1: Stärkt förmåga att leda innovationsarbete och förnyelseprocesser i företag

Innovationsledning ska utvecklas som en nyckelkompetens i företag för att stärka förmågan till ett kontinuerligt, strategiskt och inkluderande innovationsarbete. Förmågan ska bygga kompetensen – i form av kunskap och vilja – som skapar förutsättningar för förnyelse och omställning.

Prioriterade insatser:

- Utveckla och erbjuda stöd till företagsledare, styrelseledamöter och anställda som stärker förmågan till innovationsledning. Stödet ska utvecklas så det använder utvecklingen kring en digital, grön och socialt hållbar omställning som drivkraft, med tydlig effekt inom dessa områden.

- Utveckla arbetssätt som stöttar olika företagares förmåga att leda transformationer i företagen där branscher ställs om som en följd av teknikskiften, ändrade kundkrav eller lagar och regler.
- Stöd för att implementera nya arbetssätt hos näringslivsfrämjande aktörer och rikta insatser för att inkludera kvinnor i innovationsarbetet, och för att nå en mångfald av kvinnor och män även ur andra perspektiv, exempelvis etnicitet, bransch, geografisk hemvist.

Mål 2: Ökad användning av forsknings- och innovationsmiljöer och tillgång till finansiering

Innovationsförmågan och förnyelsetakten ska stärkas och accelereras genom att utvalda testbäddar, forsknings, utvecklings-, innovations- och klustermiljöer fungerar som resurser i länet, dit länets företag men även företag nationellt och internationellt kan söka sig. Möjligheter och erbjudanden hos miljöer i Sverige och internationellt ska tas tillvara och erbjudas länets företag, där det finns potential. Med en ökad användning utvecklas kunskap och förmågan att bygga innovativa produkter och produktionssätt, samt möjligheter till validering av idéer och stöd till kommersialisering. Finansiering till förkommersiell utveckling och innovation ska öka, nå ut till länets företag och bli mer jämställt fördelat.

Prioriterade insatser:

- Utveckla arbetssätten som tillgängliggör länets lärosäten, forskningsinstitut samt regionala och nationella testbäddar och innovationsmiljöer för fler företag.
- Identifiera, utveckla och genomföra insatser för att nå ut till en mångfald av innovatörer och företag, där erbjudanden anpassas för vad olika underrepresenterade grupper av innovatörer och företagare behöver för att ta del av forsknings- och innovationsresurserna.
- Stödja innovativa företag att arbeta proaktivt med och ta del av offentliga och privata finansieringsmöjligheter nationellt och inom EU. Då stora delar av EUs och nationella program har ett fokus på samhällsutmaningar bör arbetet prioritera utmaningarna i kapitel 2.

Mål 3: Fler samarbeten mellan innovativa små och stora företag samt organisationer

Innovationsförmågan och förnyelsetakten ska stärkas och accelereras genom att stärka kunskapen om, förmågan och möjligheterna till samarbeten mellan innovativa små och medelstora företag och stora företag, inom och emellan branscher. Samarbeten mellan företag verifierar behov, ger tillgång till marknadskompetens och skapar förutsättningar för mindre företag att nå ut till första kund, bygga kundrelationer och driva på kommersialiseringen av innovationer. För samhällsutmaningar generellt men särskilt utmaningar med miljö-, klimat och sociala skillnader är även offentlig sektor en viktig part för samarbeten, som kund, beställare och testare av nya lösningar.

Prioriterade insatser:

- Utveckla effektiv samverkan mellan en mångfald av små och medelstora innovativa företag och stora företag – som stöder bland annat gemensam utveckling, implementering av nya lösningar – särskilt lösningar på klimat, miljö och sociala utmaningar - och nya kundmöjligheter.
- Utveckla strukturer, arenor och demonstrationsanläggningar för utbyte mellan en mångfald av företag och företagare, offentliga aktörer, akademi och civilsamhälle som adresserar komplexa samhällsutmaningar, lösningar och systeminnovationer.
- Öka kunskapen och användningen av metoder för innovationsupphandling och andra samverkansmetoder, till exempel förkommersiell upphandling, funktionsupphandling, licensiering och innovationspartnerskap, hos företag, offentliga uppköpare och näringslivsfrämjande aktörer.

3.2 Breddat näringsliv och ökad sysselsättning

Vi behöver öka mångfalden av företagare med olika bakgrunder och företag inom en bredd av branscher då det bidrar till ett dynamiskt, attraktivt och resiliellt näringsliv. Ett mer diversifierat näringsliv på landsbygderna kan också bidra till att minska sårbarheten på orter med få arbetsgivare eller där de flesta arbetar inom samma bransch i näringslivet. För att få en mångfald behöver företagen i länet goda förutsättningar att utvecklas, både i mindre och större samhällen. Det behöver finnas en vilja och förmåga hos offentliga och privata aktörer att stötta företagens utveckling i hela kedjan från nyföretagande till starkt växande företag. Tillgång till stöd om hur man startar, utvecklar eller förvärvar en verksamhet, vilka lagar och regler som gäller och hur man hittar finansiering kan ha betydelse för företagares och blivande företagares beslut att starta eller utveckla en verksamhet.

I Västmanland finns det ett stort antal privata företag, varav merparten har färre än 50 anställda och lite mer än hälften finns i Västerås. Det finns en stor tillverkande sektor med högteknologiska industriföretag. Här arbetar en fjärdedel av länets sysselsatta. Här behövs en fortsatt utveckling, ibland med nytt ägande, så företagen stärks istället för att de läggs ned. Tjänstesektorn, speciellt företagstjänster, skulle behöva stärkas för en bättre balans i näringslivet i de mindre kommunerna vilket skulle minska sårbarheten. Det finns en relativt bra andel lokala ortstjänster, där handel, besöksnäringen och företag inom kulturella och kreativa näringarna utgör en potential. Näringslivet har en lägre sysselsättningstillväxt och företagsklimatet varierar stort i kommunerna. Företag på landsbygden upplever särskilda nackdelar till följd av gleshet med begränsad tillgänglighet till marknader och kompetens. Nyföretagandet är något lägre än i landet och kvinnor startar ungefär en tredjedel av företagen och personer med utländsk bakgrund ungefär en tredjedel, vilket är något mer än i riket. Samtidigt kämpar dessa företagare med lägre överlevnadsgrad.

Vi behöver fler som vill utveckla sina existerande företag och som etablerar sig, förvärvar eller startar företag i länet inom olika branscher. Därför är det viktigt att företag och entreprenörer i Västmanlands län upplever att det finns goda förutsättningar och villkor för, samt en positiv kultur och inställning till, företagande. Fler kvinnor, utlandsfödda och ungdomar som väljer att bli företagare breddar näringslivet och ger ett starkt företagande inom många branscher.

Mål 4: Öka diversifieringen i näringslivet

Bredden i näringslivet ska stärkas för att skapa resiliens genom att olika branscher skapar stabilitet över konjunkturer och för att balansera omställningar i olika sektorer. Det skapar också arbetstillfällen för fler grupper i samhället och fler ortstjänster. En bredd av företag skapar också förutsättningar för tillväxt genom att nya företag som kompletterar existerande utvecklas eller etablerar sig vilket ger ökad tillgång till företagstjänster. (Kopplar till Breddad rekrytering i KPV)

Prioriterade insatser:

- Identifiera och utveckla stödet till tjänsteföretag i branscher/sektorer med förutsättningar och potential att bredda existerande näringsliv, som kan bidra till arbetstillfällen inom sektorer som genomgår en omställning och transformation och speciellt sådana som utgår från affärsidéer som bygger på hållbarhet.
- Stötta utvecklingen av tjänsteföretag som kompletterar existerande starka branscher inom områden som bidrar till tillväxt.
- Främja utvecklingen av socialt företagande som adresserar olika samhällsutmaningar genom bland annat kunskapsspridning, affärsutveckling och affärssamarbeten med privat och offentlig verksamhet.

Mål 5: Fler starka nya företag

Det ska vara enkelt att få tillgång till kvalitativt stöd för att starta och driva sitt företag över de olika faser företag genomgår innan det utgör en stabilare verksamhet, oavsett var i länet man kommer från eller vilken bakgrund man har. Små företag i länet skapar arbetstillfällen och ny tillväxt och egenföretagande bidrar till egenförsörjning. Därför är det viktigt att en bredd av nya företag startas i hela länet och utvecklas med en hög överlevnadsgrad. Insatser ska arbeta för att utjämna könsbalansen och inkludera företag ledda av kvinnor och män i olika åldrar, inrikes och utrikes födda samt företag baserade i stad och på landsbygden i företagsutveckling.

Prioriterade insatser:

- Sprida fungerande metoder som utvecklar elevers entreprenöriella förmåga, kunskap om och kontakt med näringslivet och vid behov utveckla nya former. Detta täcker skolans olika årskurser, inklusive praktik och lärande i arbete som kopplar näringslivet till skolan. Här ingår även stöd för målgrupper i gymnasiet, inom Komvux, yrkeshögskolor och universitet som vill utforska företagrollen eller starta företag.
- Utveckla nyföretagarstödet i hela länet, särskilt inom tjänstesektorn och för affärsidéer som bygger på hållbarhet och/eller på innovation.
- Utveckla rådgivningen och finansieringen för ökad överlevnadsgrad i nystartade företag, speciellt för entreprenörer med utländsk bakgrund och yngre entreprenörer och med fokus på lönsamhet och utveckling av affärsmodeller.
- Kartlägga hur stort behovet av ägarskiftet och företagsförvärv är och därefter erbjuda relevant stöd.

Mål 6: En stolt företagskultur och god service

Entreprenörer och företagare ska bemötas med positiva inställning till företagande, med tillgång till affärsrådgivning, information om regelverk, stöd och annan service. Arbetet ska säkra att servicen till en mångfald av företag och stödet för deras utveckling förmedlas så att företagsklimatet stärks i alla delar av länet. Entreprenörer och företagare, i hela länet ska uppleva en stolthet för länets företagskultur.

Prioriterade insatser:

- Kommunikationsinsatser kring positiva delar av företagarklimatet och tillgång till service och informationskanaler som verksamt.se.
- Kommunikationsinsatser som breddar normen av företagande och entreprenörskap liksom vem eller vilka som är företagare. Det görs utifrån kunskap och medvetenhet om hur de nuvarande normerna för begreppen är kopplade till kön och andra bakgrundsvariabler som exempelvis ålder, etnicitet, funktionsförmåga.
- Stöd för att utveckla företagsvårdande insatser, som främjar företagarnöjdheten och ett utmärkt näringslivsklimat.
- Ökad samverkan mellan länets kommuner gällande service till företag.

3.3 Stärkt konkurrenskraft med höjd produktivitet

Västmanland behöver ett starkt, konkurrenskraftigt och internationellt verksamt näringsliv även framåt. Vi är ett starkt exportlän inom viktiga framtidsbranscher i industrin och kunskapsintensiva tjänstebanscher, samtidigt kommer vi behöva en förmåga att ställa om och ligga i framkant inom nya teknikområde och ta steget in i nya sektorer för att behålla den positionen. Merparten av exporten finns i de stora och globala bolagen, varför en breddning skulle ge fler företag en större marknad. I den omställningen är starka internationella samarbeten och närvaro på nya marknader viktigt, samtidigt som tillväxtföretag måste vilja och kunna utvecklas och etablera sig i länet. Västmanland har relativt god konkurrenskraft och de flesta kommuner har ökat förädlingsvärde, nya företag och antal anställda. Produktiviteten behöver höjas, så våra företag kan behålla och stärka sin position – genom ny teknik, nya arbetssätt och nya affärsmodeller. För att jobba hållbart ser vi att ett högt tempo, ständiga krav på förändringar och slimmade organisationer innebär ett ökat behov av att hitta nya organisationsformer och ledarskap för att kunna nyttja och behålla arbetskraften i hela arbetslivet. Här kan vi ligga i framkant genom att använda och sprida den kompetens som finns men också ständigt söka nya möjligheter att utvecklas vidare.

Mål 7: Ökad internationalisering

Internationellt samarbete ska öka. Det innebär att exporten i länets många små och medelstora företag ska öka antingen genom att fler företag vidgar sina marknader och börjar exportera eller att redan existerande företag ökar sin export. Framför allt ska export av lösningar på klimat-, miljö- och sociala utmaningar öka. Det innebär också stärkta strukturer för att företag och innovationssystemets aktörer ska samverka internationellt, ha god tillgång till globala värdekedjor och möjligheter till internationella relationer.

Prioriterade insatser:

- Stöd som stärker exportförmågan hos små- och medelstora företag som ska påbörja eller utöka en exportsatsning med särskild hänsyn på hållbara transporter och leverantörskedjor. Företag som drivs av kvinnor eller utrikesfödda och företag på landsbygd är prioriterade.
- Främja exporten från företag med lösningar på klimat-, miljö- och sociala utmaningar.
- Utveckla och öka samverkan kring strukturerna i länet för internationellt samarbete, med andra företag, regioner och inom områden där vi har särskilda styrkor, samt öka samarbetet med och användningen av internationaliseringsfrämjande myndigheter och aktörer i länets företag.

Mål 8: Fler och starkare små och medelstora företag i tillväxtbranscher

Utvecklingen i företag i tillväxtbranscher ska vara stark, i form av arbetstillfällen, expansion av verksamheter och investeringar. Det ska bygga på en god kännedom och stöd till nuvarande och kommande tillväxtbranscher och ett aktivt arbete med att öka tillväxtviljan hos länets företag, viken idag är låg.¹ Arbetet ska adressera de skillnader som finns mellan män och kvinnors tillgång till och riskkapital och olika gruppers tillgång till tillväxtstöd.

(Egen not: Här finns koppling till Kartläggningar kompetensbehov och Strategisk kompetensförsörjning i KPV. Tas bort efter bilden om APV / KPV är klar)

Prioriterade insatser:

- Kartlägga tillväxtbranscher och företag som har möjligheter att växa snabbt, särskilt fokus på kunskapsintensiva branscher och sektorer som bidrar till hållbarhet.

¹ Tillväxtverket, Företagens villkor och verklighet

- Identifiera och stödja utvecklings- och tillväxtorienterade företag i hela länet, speciellt företag som kan bidra till ökad sysselsättning och till klimat och/eller socialt hållbar omställning. Här ingår att utveckla och samordna stödet från offentliga aktörer, inklusive arbetssätt för att nå företag i tillväxtbranscher inom olika områden med ett fokus på en hållbar tillväxt i företagen.
- Utveckla arbetssätt, strukturer och stöd för att attrahera nationell och EU finansiering för utveckling av företag såväl som stärkt tillgång till riskkapital och andra typer av privat och offentligt kapital för tillväxt.

Mål 9: Ökad produktivitet och höjd omställningstakt

Länets företag ska ha stöd för att stärka sin produktivitet och utveckla förmågan att vara konkurrenskraftiga. Företagen ska ha förmåga att delta i och driva på utvecklingen för att hantera effekterna av höjda produktivets- och omställningskrav, särskilt kopplat till ökad digitalisering, klimat- och miljöomställning och minskade sociala skillnader. Arbetssätt ska utvecklas för att utjämna könsbalansen i vilka som tar del av länets stöd och för att inkludera kvinnor och män i olika åldrar, inrikes och utrikes födda, samt personer och företag baserade i stad och på landsbygden. (Egen not: Involvering av näringslivet kopplat till kompetensbehovskartläggningar i KPV är viktigt. Tas bort efter bilden om APV och KPV är klar)

Prioriterade insatser:

- Sammanställa befintligt stöd som finns och utveckla nya insatser som ökar företagens användningen av digitalisering. Arbetet ska inkludera förutsättningar och möjligheter för en digital omställning i en mångfald av företag och branscher, utifrån företagens digitala mognadsgrad.
- Stärka nyttjandet av spetskompetens i företag, inom existerande starka områden för omställning, t ex automation, produktion, energi och elektrifiering samt utveckla former för att ge tillgång till andra kommande kompetenser, t ex artificiell intelligens, additiv tillverkning, visualisering, avancerade material.
- Utveckla ett samlat offentligt stöd för att öka kompetensen, rådgivningen och finansieringen till företag i hela länet för en snabbare klimat- och energiomställning och minskad påverkan från den egna verksamheten. Här ingår också insatser kring cirkulär ekonomi. Arbetet ska inkludera förutsättningar och möjligheter för övergången till en energismart produktion.
- Utveckla stödet kring hur företag kan arbeta med ledarskap för hur man utvecklar hälsofrämjande och inkluderande arbetsplatser, vilket skapar attraktiva och hållbara organisationer.

4 Smart specialisering och ledarskap kring globala utmaningar

Vi ser en stark utveckling inom de områden som utgör basen i det smart specialiseringsarbete som bedrivits under en längre tid. Från ett läge där det egna länets styrkor i form av kompetenser, konkurrensfördelar och potential i globala värdekedjor var i fokus är det idag alltmer ett samspel och utvecklingsarbetet tillsammans med andra - i Östra Mellansverige och i andra regioner, nationellt och internationellt med kopplingar där sektorer och företag får ny kompetens och ser nya möjligheter. Så utvecklas våra styrkor vilket ger nytänkande och starka forsknings- och innovationsmiljöer, starka företag och framåtsyftande projekt och initiativ. Med smart specialisering är vi också en del av det arbete som sker inom många områden inom EU för hållbar tillväxt och innovation. Smart specialiseringsarbetet bygger på det arbetssätt som finns inom EU och är därför en naturlig plattform för samarbete med andra regioner i Europa.

I Västmanland utgår vi från fyra styrkeområden: Automation, Energi, Järnväg och Velfärd och hälsa. Inom vart och ett av dessa finns specifika kompetenser och områden som utvecklas över tiden så dels kan dessa utvecklas inom nya områden dels kan nya utvecklas genom investeringar över tiden som skapar unika förmågor. Länen i Östra Mellansverige (Västmanland, Sörmland, Örebro, Östergötland och Uppsala) adresserar tillsammans fyra utmaningsområden i ett aktivt samarbete med där vi tillsammans har styrkor att adressera dem. De är Smart industri, Morgondagens energilösningar, Hållbar livsmedelsförsörjning och Life Science fokus välfärdsteknik och ehälsa.

Västmanlands styrkeområden är sådana som efterfrågas på många håll i samhället – i Sverige och internationellt. Med våra styrkor har vi potential att bidra till bl a omställning av industrin som en följd av digitaliseringen och automatiseringen. Våra styrkeområden kan också bidra med viktiga svar på de stora samhällsutmaningar som vi behöver kraftsamla kring - klimatförändringar och miljöproblem samt växande sociala skillnader. Omvärlden ställer ökade krav på effektiv och miljö- och klimatomässaig produktion, omställningen i transportsektorn med elektrifiering och ökad övergång till järnväg och andra transportslag, hållbara städer med nya energisystem, utvecklingen i vård och omsorgsorganisationerna i både privat och offentlig sektor som söker nya lösningar för utvecklas och förbättra vården samtidigt som man står inför utmaningar med nya och ökade behov på sjukvårdsorganisationerna till följd av att vi lever längre och med nya vanor än vi gjort tidigare. Genom ett aktivt arbete med dessa områden finns kapacitet att bli bäst, och skapa framtida tillväxtområden. Det är inte branscher utan omfattar olika förmågor, kompetenser och sektorer som behöver arbeta tillsammans med andra kring lösningar. Därför kan områdena och insatserna utvecklas, förändras och anpassas allteftersom nydanande områden växer fram. Vi behöver också vara uppmärksamma på att framgångar inom våra styrkeområden inte sker på bekostnad av miljö, människor eller får negativa ekonomiska konsekvenser på andra ställen i samhället eller världen. Vi behöver gå lyhört framåt.

I arbetet med insatser inom smart specialisering är vi medvetna om att inom de styrkeområden vi har i länet men också de som utgör basen i de gemensamma utmaningsområdena i ÖMS precis som arbetsmarknaden och företagandet i övrigt är könssegregerad. Kvinnor och män finns i olika branscher och yrken. I insatserna riktade till företagen arbetar vi därför aktivt med att bryta könsuppdelningen inom respektive smart specialiseringsområde, genom att lyfta frågor om mångfaldens betydelse (ur köns- men även andra mångfaldsperspektiv) för utveckling och innovation. Vidare sprider vi kunskap om normkritisk rekrytering som ett led i att motverka kompetensbrist och attrahera de bästa talangerna till företagen inom smart specialisering. Då det är relevant genomförs gemensamma insatser över bransch- och områdesgränserna.

Mål 10: Höjd förmåga till analys och uppföljning

Arbetet med målet ska leda till att det finns en omvärldsbevakning och arbetssätt som kan omsätta det till en plan kring områden och strukturer som kan utvecklas framåt. Arbetssättet ska präglas av den entreprenöriella upptäckarprocessen som är grunden i smart specialisering. Den innebär sökande efter områden, initiering av utvecklingssatsningar där det finns potential och kontinuerlig kalibrering utifrån utbyten – samt en uppföljning och analys av de resultat som kommer fram. Processen ska basera sig på ett utbyte mellan de kompetensförtätningar/förmågor som finns i regionen – där det finns en kunskapsmassa, nätverk, investeringar i forskningsmiljöer och lösningar som utvecklats under lång tid – och andra områden som tillsammans skapar nya möjligheter och innovation.

Prioriterade insatser

- Strukturerat arbete med att utvärdera insatser och framsteg, kartlägga utvecklingstrender och identifiera nästa steg för utvecklingsarbetet.
- Gemensam omvärldsanalys kring behov, praktiska verktyg och behovsägare för att initiera insatser inom områden för omställning där samhället/offentlig sektor är stark drivkraft.
- Etablera och utveckla samverkan med nätverk, innovationsmiljöer/kluster och insatser nationellt, inom EU och internationellt inom relaterade områden, som effektivt nyttjar nationella resurser och använder nationella export-, forsknings- och innovationsfrämjande aktörer och satsningar. Proaktivt driva samarbetet i ÖMS med andra regioner och aktörer.

Mål 11: Utveckla styrkeområdena som en kraft för omställning och jobbskapande

Smart specialiseringsarbetet ska driva på tillväxt, konkurrenskraft och innovation – som leder till att vi behåller jobb och skapar nya och att företag utvecklas och ställer om. Därför behöver utvecklingsinsatser både bygga spets inom starka områden och nå ut till större grupper av företag och organisationer där förmågorna inom länets styrkeområden speciellt kan förnyelse, omställning och omstrukturering. Det behövs en balans mellan handfast omställning i en bred grupp etablerade företag och spetsutveckling i nytänkande företag för en transformation av områden där vi är starka. I omställningen behöver insatser ifrågasätta normer och etablerade bilder av entreprenörskap/företagande som manligt kodade och bilder kring t ex ålder, etnicitet och funktionsförmåga, som påverkar bilden av vem som är en företagare eller arbetar i företag. Arbetet ska aktivt verka för att bredda dessa normer.

Prioriterade insatser

- Utveckla stöd och arbetsformer där styrkeområdenas förmågor kan bidra till omställning för att skapa nya men också behålla jobbtillfällen, såväl som för investeringar och återinvesteringar.
- Utveckla områden och kompetenser som gör att styrkeområdena kan få större klimat och miljöeffekt samtidigt som det innebär tillväxt, där det finns en relevans för företag i flera kommuner i länet.
- Utveckla formerna för hur företag använder spetskompetens inom styrkeområdena.

Mål 12: Etablera ett samlat arbete som magnet för företag, talanger och investeringar

Smart specialiseringsarbetet ska lyfta fram och bidra till att tillgängliggöra det vi är starka på och där vi har unika förmågor. Det ska kombineras med ett arbete som skapar förutsättningar för att de företag, talanger och investerare som attraheras ska etablera sig, skapa samarbeten och satsa resurser i regionen och i satsningar som genomförs av företag och organisationer i regionen. Det skapar höjd för nytänkande personer från olika bakgrunder och behov och spill-over effekter på andra områden.

och sektorer. Attraktivitet bygger på att produkter, tjänster, personer som kommer från oss har ett starkt arv och identitet.

Prioriterade insatser

- Genomföra samlat varumärkes- och kommunikationsarbete som paketerar de unika förmågor som finns inom våra styrkeområden, i syfte att attrahera en mångfald av företag och talanger samt investeringar.
- Utveckla nischat erbjudande för företag inom styrkeområdena som vill återinvestera eller etablera sig i länet, som ger tillgång till kapital, forskningssamarbeten, samarbetsmöjligheter med andra företag och arenor för test och demo.
- Utveckla arbetssätt, forum och insatser där styrkeområden kan utveckla förmågan att attrahera en mångfald av spetskompetenser och till strategisk kompetensförsörjning.

Mål 13: Öka innovationssystemets kompetens och förmåga inom styrkeområdena

Texten ses över. Smart specialisering ska driva på och utveckla ett starkt innovationssystem, med tematisk inriktning inom områdena. Som ledande nationell eller internationell nod bör det utvecklas och erbjudas speciella och anpassade erbjudanden, arbetssätt och aktörer som tillgängliggör förmågor som finns i styrkeområden och möjliggöra krockar med andra för att det ska omvandlas till jobb, tillväxt, och förnyelse. Arbetet ska leda till att man kan mobilisera och leda nationella och internationella satsningar vilket kommer kräva gemensamt nyttjande av resurser och samarbeten mellan styrkeområden. Det behöver byggas en kapacitet och kännedom om hur man tillgängliggör resurser för tillväxt inom spetsområden och att vi på så sätt blir bra på hemtagning av effekterna.

Prioriterade insatser

- **Texten ses över i denna punkt.** Utveckla innovationssystemets kompetens och förmåga inom styrkeområdena, genom ett samspel mellan det arbete som sker inom styrkeområdena och det näringslivsfrämjande systemets aktörers, akademin och andra organisationer som har som grunduppdrag att stötta bland annat nyföretagande, scaleups, internationalisering, kapital, forsknings- och innovationsinsatser samt kompetensförsörjning.
- Utveckla ett strukturerat gemensamt internationaliseringsarbete tvärs områden och organisationer, som nyttjar nationella resurser och etablerar samarbeten internationellt.
- Utvecklade erbjudanden som säkrar att företag med koppling till styrkeområden får tillgång till generell rådgivning, utöver den branschanpassade rådgivningen som finns.
- Påverkansarbete för utveckling av policy och lagar/regelverk som påverkar möjligheter till tillväxt, innovation och omställning inom styrkeområdena.

5 Genomförande och uppföljning

5.1 Vägledande principer – hur vi agerar tillsammans för genomförande

Ingen enskild nivå eller aktör kan helt på egen hand skapa förutsättningar för en väl fungerande näringslivsutveckling i länet, utan genomförandet måste ske genom en hög grad av samverkan. Utifrån respektive aktörs ansvar och uppgifter sker aktiviteter inom olika områden.

Mer text kommer här

5.2 Verktyg och resurser, förändringslogik och finansiering.

Mer text kommer här

5.3 Hur vi följer upp: indikatorer, koppling till RUS mål och Agenda 2030

Mer text kommer här.

Referenslista

Ska fyllas på

<https://www.itot.se/om-oss/statistik/statistik-kvinnor-och-man/>

<https://www.allbright.se/branschrapporten2020>

En inkluderande teknikbransch, nu eller aldrig!, Via Consulting